

БЕКІТІЛДІ
«М.Әуезов атындағы ОҚУ» КЕ АҚ
Басқарма төрағасы-ректоры м.у.а.
Г.Бесбаевтың
2025 ж. «01» № 11/2025 бұйрығы



**«М.ӘУЕЗОВ АТЫНДАҒЫ ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН УНИВЕРСИТЕТІ»
КОММЕРЦИЯЛЫҚ ЕМЕС АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫНЫҢ
СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ СТАНДАРТЫ**

Шымкент, 2025 ж.

Мазмұны

1. Жалпы ережелер
2. Мақсаты және міндеттері
3. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттың сақталуын қамтамасыз ету
4. Университеттің басшылық құрамы мен жұмыскерлерінің іс-әрекеті мен мінез-құлқының стандарты
5. Университет білім алушыларының іс-әрекеті мен мінез-құлқының стандарты
6. Қаржы-шаруашылық қызметпен байланысты университеттің лауазымды тұлғалары мен қызметкерлерінің іс-әрекеті мен мінез-құлқының стандарты
7. Университетпен қарым-қатынас орнатушы сыртқы ұйымдар мен іскерлік серіктестер іс-әрекетінің стандарты
8. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарының профилактикасы және жауаптылық

1. Жалпы ережелер

1.1 «М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті» коммерциялық емес акционерлік қоғамының (әрі қарай - Университет) Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарты (әрі қарай – Стандарт) - "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 10-бабына сәйкес дайындалды.

1.2 Осы Стандарт «М.Әуезов атындағы ОҚУ» коммерциялық емес акционерлік қоғамындағы сыбайлас жемқорлықтың алдын алуға бағытталған ұсынымдар жүйесін білдіреді.

1.3 Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт – университеттің басшылық құрамы, жұмыскерлері, білім алушылары, мүдделі тұлғалар, іскерлік серіктестер мен сыртқы ұйымдар үшін сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-әрекет пен мінез-құлық стандартын белгілейді, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарының алдын алуға бағытталған шектеулерді және тыйымдарды айқындайды.

2. Мақсаты және міндеттері

2.1. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандартты қабылдау және енгізу мақсаты:

- сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті арттыру және нөлдік төзімдікті қалыптастыру;
- сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарының алдын алу;
- ашықтық пен айқындықты қамтамасыз ету;
- сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін төмендету және тиімді басқару;
- сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнама нормаларының сақталуын қамтамасыз ету.

2.2. Осы Стандартты қабылдау және енгізу арқылы университет келесі міндеттерді орындайды:

- университет қызметінің барлық салалары бойынша сыбайлас жемқорлықтың алдын алуға бағытталған кешенді ұсынымдар жүйесін бекіту;
- ұсынымдарды ішкі актілер жобасын әзірлеу және құқық қолдану тәжірибесінде ескеру.

3. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттың сақталуын қамтамасыз ету

3.1. «М.Әуезов атындағы ОҚУ» коммерциялық акционерлік қоғамымен еңбек шартын түзетін «жұмыскер» деп аталатын екінші тарап шартқа Қосымша келісімге қол қою арқылы:

- Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнама нормаларын сақтауға;
- университеттің сыбайлас жемқорлыққа қарсы менеджменті жүйесінің ішкі құжаттары нормалары мен талаптарын сақтауға;

- уәкілетті органға, тікелей басшыға немесе университеттің Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметіне сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманы бұзу фактілері немесе ықтимал бұзушылықтар туралы хабарлауға міндеттеме алады.

3.2. Университетпен білім беру қызметін көрсету келісім шартына тұрған «білім алушы» немесе «тапсырыс беруші» шартқа қосымша Сыбайлас жемқорлыққа қарсы ескертпеге қол қою арқылы:

- Қазақстан Республикасының Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнама нормаларының;

- университеттің сыбайлас жемқорлыққа қарсы менеджменті жүйесінің ішкі құжаттары нормалары мен талаптарын сақтауға;

- уәкілетті органға, тікелей басшыға немесе университеттің Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметіне сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманы бұзу фактілері немесе ықтимал бұзушылықтар туралы хабарлауға міндеттеме алады.

3.3. Университетпен іскерлік қарым-қатынас орнататын немесе шарттық міндеттемелері бар сыртқы ұйымдар шартқа қосымша Сыбайлас жемқорлыққа қарсы ескертпеге қол қою арқылы:

- Қазақстан Республикасының Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнама нормаларының;

- университеттің сыбайлас жемқорлыққа қарсы менеджменті жүйесінің ішкі құжаттары нормалары мен талаптарын сақтауға;

- уәкілетті органға, тікелей басшыға немесе университеттің Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметіне сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманы бұзу фактілері немесе ықтимал бұзушылықтар туралы хабарлауға міндеттеме алады.

4. Университеттің басшылық құрамы мен жұмыскерлерінің іс-әрекеті мен мінез-құлқының стандарты

4.1. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарының алдын алу және тәуекелдерді төмендету мақсатында университеттің басшылық құрамы мен жұмыскерлеріне келесі іс-әрекет стандарты ұсынылады:

- өзінің қызметтік өкілеттіліктерін іске асыру барысында өз міндеттерін орындаумен байланысты материалдық игіліктер, сыйлықтар, ақшалай сыйақылар, қызметтер, жеңілдіктер мен өзге де артықшылықтар қабылдамау;

- мүдделер қақтығысын болдырмау, олар туындаған жағдайда қолданыстағы заңнамаға және университеттің ішкі актілеріне сәйкес тиісті тұлғаларға хабарлау;

- білім беру, ғылыми-зерттеу жұмыстарымен айналысу, жұмысқа қабылдау, жүктемелерді бөлу және өзге де әкімшілік-басқарушылық, ұйымдастырушылық -өкімдік функцияларды жүзеге асыру барысында өзі

немесе үшінші тұлғалар үшін пайда көру мақсатында қызметтік өкілеттіктерін пайдаланбау;

- университеттің іскерлік беделін құрметтеу, университеттің заңды мүдделеріне қайшы келетін немесе қауіп төндіретін іс-әрекеттерге қатысудан сақтану;

- университет жұмыскерлерінің дербес деректері туралы ақпараттарды үшінші тұлғаларға ұсынбау;

- білім, біліктілік, тәжірибе, өнімділік және тиімділік сияқты факторларды ескеріп, меритократия қағидаларын сақтай отырып, қызметкерлердің конкурстық негізде қызметтік сатыда ілгерілеуін қамтамасыз ету;

- дайындалып жатқан, жасалатын немесе жасалған сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық туралы Басқарма төрағасы-ректорға, Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметіне, не өзі жұмыскері болып табылатын құрылымның басшысына және (немесе) уәкілетті мемлекеттік органдарға хабарлау;

- лауазымдық міндетін орындаумен байланысты жоспарлаған және іске асыратын қызметінде тәуекелдерді тиімді басқару;

- лауазымдық міндетін орындаумен байланысты құқыққа сыйымсыз уәделер бермеу;

- әріптестері мен басшыларға олардың бейтарап шешімдер қабылдауына әсер етуі мүмкін өзара қарым-қатынастың белгіленген тәртібін бұзатын құқыққа сай емес өтініштермен жүгінбеу;

- өзінің қызметтік міндеттерін орындау барысында іскерлік әдеп пен ресми мінез-құлық ережелерін сақтау;

- өзге тұлғаларды сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға итермелемеу және көтермелемеу;

- сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды ашуда белсенділік таныту;

- орындау үшін алған өкімнің заңдылығы күмән тудырған жағдайда, Басқарма төрағасы ректорға, Басқарма мүшелеріне немесе Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметке кідіріссіз хабарлау;

- сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарын туындататын себептер мен жағдайларды жою;

- отбасы мүшелері мен жақын туыстық қатынаста (ата-анасы, ерлі-зайыптылар, ағасы, інісі, әпкесі, сіңілісі, балалары) тұратын адамдарға тікелей бағыныстылықта болатын лауазымға тағайындаудан бас тарту;

- академиялық адалдық қағидаларын бұзбау;

- университеттің ішкі актілері нормаларын және еңбек шартында көрсетілген жұмыс беруші талаптарын қатаң сақтау.

4.2. Университеттің басшылық құрамы және жұмыскерлері Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандартта көрсетілген тыйымдар мен шектеулерді сақтауы тиіс.

5. Университет білім алушыларының іс-әрекеті мен мінез-құлқының стандарты

5.1. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарының алдын алу және тәуекелдерлі төмендету мақсатында университет білім алушыларына келесі іс-әрекет стандарты ұсынылады:

- университеттің іскерлік беделін құрметтеу, университеттің заңды мүдделеріне қайшы келетін немесе қауіп төндіретін іс-әрекеттерге қатысудан сақтану, оның беделі мен абыройына нұқсан келтіретін әрекеттердің жолын кесу;

- дайындалып жатқан, жасалатын немесе жасалған сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық туралы Басқарма төрағасы-ректорға, Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметіне, не өзі білім алушы болып табылатын құрылымның басшысына және (немесе) уәкілетті мемлекеттік органдарға хабарлау;

- білім алушы мәртебесіне сай келмейтін құқыққа сыйымсыз уәделер бермеу;

- басшылар мен оқытушыларға олардың бейтарап шешімдер қабылдауына әсер етуі мүмкін өзара қарым-қатынастың белгіленген тәртібін бұзатын құқыққа сай емес өтініштермен жүгінбеу;

- өзінің немесе өзге білім алушылардың, үшінші тұлғалардың мүддесі үшін заңсыз сыйақы, сыйлықтар, материалдық игіліктер, қызметтер мен жеңілдіктер ұсынбау;

- білім алу барысында іскерлік әдеп пен ресми мінез-құлық ережелерін сақтау;

- өзге тұлғаларды сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға итермелемеу, көмектеспеу;

- сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды ашуда белсенділік таныту;

- сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарын туындататын себептер мен жағдайларды жоюға атсалысу;

- сыбайлас жемқорлыққа қарсы білімі мен мәдениетін арттыру;

- академиялық адалдық қағидаларын бұзбау;

- университеттің ішкі актілері нормаларын және білім беру қызметін ұсыну келісім шартында көрсетілген университет талаптарын қатаң сақтау.

5.2. Университет білім алушылары Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандартта көрсетілген тыйымдар мен шектеулерді сақтауы тиіс.

6. Қаржы-шаруашылық қызметпен байланысты университеттің лауазымды тұлғалары мен қызметкерлерінің іс-әрекеті мен мінез-құлқының стандарты

6.1. Қаржы-шаруашылық және тауарларды, жұмыстарды, қызметтерді сатып алумен байланысты қызметтерді жүзеге асыру кезінде университеттің лауазымды тұлғалары мен жұмыскерлеріне келесі іс-әрекет стандарты ұсынылады:

- мемлекеттік сатып алу процесінің ашықтығы мен айқындығын қамтамасыз ету;

- бюджет және бюджеттен тыс университет қаржысын жоспарлаудың айқындығын қамтамасыз ету;
- университеттің бюджеттік және бюджеттен тыс қаржысын тиімді пайдалану;
- мемлекеттік сатып алулар туралы заңнамаға сәйкес әлеуетті жеткізушілер арасында адал бәсекелестікті қамтамасыз ету;
- университеттің жылжытын және жылжымайтын мүліктері мен ғимараттарын жалға беруді ұйымдастыруда сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің алдын алу;
- заңда көзделгеннен басқа жағдайдарда, әлеуетті жеткізушілерге мемлекеттік сатып алуларды өткізу барысына қатысуға бірдей мүмкіндіктер беру;
- жатақханадағы орындарды бөлу процесінің ашықтығын қамтамасыз ету, алқалы шешім қабылдауды басшылыққа алу;
- өткізілетін мемлекеттік сатып алуларға жақын туыстары, отбасы мүшелерінің (ерлі-зайыптылар) қатысуына жол бермеу;
- лауазымдық міндетін орындаумен байланысты жоспарлаған және іске асыратын қызметінде тәуекелдерді тиімді басқару;
- лауазымдық міндетін орындаумен байланысты құқыққа сыйымсыз уәделер бермеу;
- өзінің қызметтік міндеттерін орындау барысында іскерлік әдеп пен ресми мінез-құлық ережелерін сақтау;
- өзге тұлғаларды сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға итермелемеу және көтермелемеу;
- сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды ашуда белсенділік таныту;
- орындау үшін алған өкімнің заңдылығы күмән тудырған жағдайда, Басқарма төрағасы ректорға, Басқарма мүшелеріне немесе Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметке кідіріссіз хабарлау;
- сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарын туындататын себептер мен жағдайларды жою;
- отбасы мүшелері мен жақын туыстық қатынаста (ата-анасы, ерлі-зайыптылар, ағасы, інісі, әпкесі, сіңілісі, балалары) тұратын адамдарға тікелей бағыныстылықта болатын лауазымға тағайындаудан бас тарту;
- университеттің ішкі актілері нормаларын және еңбек шартында көрсетілген жұмыс беруші талаптарын қатаң сақтау.

6.2. Қаржы-шаруашылық қызметпен байланысты университеттің лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандартта көрсетілген тыйымдар мен шектеулерді сақтауы тиіс.

7. Университетпен қарым-қатынас орнатушы сыртқы ұйымдар мен іскерлік серіктестер іс-әрекетінің стандарты

7.1. «М.Әуезов атындағы ОҚУ» коммерциялық емес акционерлік қоғамымен іскерлік немесе шарттық қарым-қатынас орнататын, орнатқан

Тарап шартқа қосымша ескертпеге қол қою арқылы келесі шектеулер мен тыйымдардың сақталатынына келіседі:

- Қазақстан Республикасының «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» заңы және өзге сәйкес заңнама нормаларының талаптарын сақтау;
- университеттің сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл менеджменті жүйесінің ішкі нормативтік құжаттары талаптарын сақтау;
- мүдделер қақтығысының алдын алу, туындаған жағдайда хабарлау;
- сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің туындауына ықпал ететін тәуекелдерді болдырмау және т.б.

7.2. Университетпен қарым-қатынас орнатушы сыртқы ұйымдар мен іскерлік серіктестер Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандартта көрсетілген тыйымдар мен шектеулерді сақтауы тиіс.

8. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарының профилактикасы және жауаптылық

8.1. Университетте сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарының профилактикасы бойынша үйлестіруді, сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін басқаруды Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметі жүзеге асырады.

8.2. Университеттің Басқарма мүшелері, филиалдар мен өкілдіктер басшылары және ұйымдық құрылымдар жетекшілері өзіне бағынысты құрылым деңгейінде сыбайлас жемқорлықтың алдын алуға, тәуекелдерді басқаруға және профилактикалық шаралардың ұйымдастырылуына жауапты болып табылады.

8.3. Университет басшылық құрамының, жұмыскерлерінің, білім алушылары мен іскерлік серіктестерінің Қазақстан Республикасының «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» заңы нормаларын және (немесе) осы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт талаптарын бұзуы сәйкес жауаптылыққа әкеп соғады.